

Mariola Nawrocka
Magdalena Wiederek-McRobb

Ośrodek Informacji Naukowej
Biblioteka Główna Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie
Warszawa, Polska

Zasoby i usługi elektroniczne w Bibliotece Głównej Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie

Zarys historyczny Biblioteki

Rozwój naukowych bibliotek wojskowych w Polsce był ściśle związany z rozwojem wyższego szkolnictwa wojskowego oraz wojskowych instytutów naukowych i naukowo-badawczych. Po zakończeniu II wojny światowej nastąpił dynamiczny ich rozwój. W 1945 roku powstała Biblioteka Wojskowego Instytutu Historycznego, a w 1947 roku najstarsza powojenna wojskowa biblioteka akademicka tj. Biblioteka Akademii Sztabu Generalnego. Następnie powstały Biblioteka Wojskowej Akademii Politycznej (1951), Biblioteka Wyższej Szkoły Marynarki Wojennej (1955), Główna Biblioteka Wojskowo-Lekarska Wojskowej Akademii Medycznej (1958). W tym gronie nie zabrakło także Wojskowej Akademii Technicznej, która swą działalność statutową rozpoczęła 1 października 1951 roku.

W planach Akademii, od samego początku, brana była pod uwagę również biblioteka. Tak więc Biblioteka Główna Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie powstała w 1951 roku, równocześnie z Akademią. W pierwszym okresie swej działalności Biblioteka nie miała własnej siedziby. Jej zbiory rozmieszczone były w różnych pomieszczeniach Akademii. Z biegiem czasu, powiększające się zbiory Biblioteki, wymusiły na

władzach Akademii decyzję o budowie gmachu Biblioteki. W związku z powyższym w 1954 roku został zatwierdzony projekt, autorstwa inż. Tadeusza Rupniewskiego, i rozpoczęła się budowa gmachu. W 2017 roku obchodzony jest jubileusz 60-lecia działalności Biblioteki w tym gmachu, przy ulicy Kaliskiego 19.

Zasoby elektroniczne

Do głównych zadań bibliotek akademickich, do których zaliczana jest także Biblioteka Główna WAT, według raportu ACRL Research Planning and Review

Committee z 2012 roku, zalicza się między innymi: udostępnianie użytkownikom zbiorów online oraz wdrażanie nowych usług (technologii) bibliotecznych.

W Bibliotece Głównej WAT już od połowy lat 90. ubiegłego wieku, czyli od momentu początków informatyzacji Biblioteki, ogromną rolę odgrywają zasoby elektroniczne, zarówno w procesie kształcenia studentów wojskowych, cywilnych jak i stworzenia warsztatu pracy dydaktycznej i naukowej dla kadry Akademii.

Pierwsze próby pozyskiwania informacji źródłowych, drogą elektroniczną w Bibliotece Głównej WAT związane były z wykorzystaniem budowanego w latach 1987-1990 w ramach CPRB 8.13 systemu informatycznego KASK (Krajowe Akademickie Sieci Komputerowe). W 1990 roku nawiązano kilka seansów łączności z Międzynarodowym Centrum Informacji Naukowo-Technicznej Krajów RWPG. W 1991 roku Biblioteka została pozbawiona możliwości korzystania z NASK (Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa). Dzięki staraniom ówczesnego Dyrektora Biblioteki Głównej WAT dr. inż. Franciszka Chwalczyka, w 1992 roku przyjęto koncepcję kompleksowej informatyzacji procesów biblioteczno-informacyjnych w oparciu o lokalną sieć komputerową. Realizacja tego projektu przebiegała w dwóch kierunkach – technicznego przygotowania sprzętu oraz doboru kompleksowego programu obsługi biblioteki. W 1992 roku wykorzystując, na dwóch stanowiskach, pakiet CDS Micro ISIS, w formatach opracowanych przez pracowników Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej rozpoczęto dokumentowanie prac naukowo-badawczych i tworzenie katalogu. W 1993 roku uruchomiono w Bibliotece lokalną sieć komputerową Novell. Jednak zbyt wysokie koszty jej użytkowania spowodowały, że zrezygnowano z zagranicznego oprogramowania na rzecz polskiego. W listopadzie 1993 roku postanowiono zainstalować system biblioteczny SOWA. W 1995 roku włączono lokalną sieć biblioteczną do akademickiej sieci komputerowej, co umożliwiło dostęp do baz danych oferowanych w NASK oraz w sieciach międzynarodowych. W ten sposób Biblioteka Główna WAT mogła zaproponować swym użytkownikom nowe usługi. Od tego momentu Biblioteka oferuje także dostęp do licencjonowanych zasobów, w których znajdują się książki elektroniczne, czasopisma elektroniczne, materiały konferencyjne, raporty czy dane statystyczne. Zakres tematyczny tych zasobów wpisuje się w profil Akademii i obejmuje między innymi: technikę, fizykę, chemię, automatykę, robotykę, informatykę, elektronikę, optoelektronikę oraz optykę.

Data zakupu	Książki elektroniczne	Czasopisma elektroniczne	Bazy danych	Ebooki na własność
2014	52049	6854	23	0
2015	59880	6567	23	0
2016	61851	7479	23	22

Tab. 1. Zakup zasobów elektronicznych w latach 2015–2016

Źródło: opracowanie własne.

W tabeli nr 1 przedstawiono kształtowanie się zakupu zbiorów elektronicznych w Bibliotece Głównej WAT, na przestrzeni lat 2014-2016, z podziałem na książki elektroniczne, czasopisma elektroniczne oraz bazy danych. Jak można zaobserwować, w zasadzie zakup ten, utrzymuje się na zbliżonym poziomie, ale raczej z tendencją wzrostową. Od 2016 roku, wpisując się w aktualne trendy rozwoju bibliotek akademickich, Biblioteka Główna WAT, oferuje także dostęp do specjalistycznych ebooków wykupionych na własność. Można zatem powiedzieć, że z roku na rok zwiększa się udział zasobów elektronicznych w zbiorach Biblioteki. Jest to też podyktowane coraz większym zainteresowaniem użytkowników tym kanałem informacji.

Współczesny użytkownik coraz częściej oczekuje obszerniejszego dostępu online do informacji, źródeł wiedzy i usług. W związku z tym bibliotekarze, szczególnie bibliotek akademickich, starają się, aby oferta zasobów elektronicznych zaspokajała potrzeby zarówno pracowników naukowo-dydaktycznych, jak i studentów. Tym bardziej, że współczesną bibliotekę, można nazwać, biblioteką hybrydową, gdyż obok zbiorów tradycyjnych udostępnianych w gmachu biblioteki udostępnia także zbiory w cyfrowej przestrzeni informacyjnej. Funkcjonuje jednocześnie w przestrzeni rzeczywistej, jak i wirtualnej, oferuje usługi tradycyjne jak i elektroniczne, do których organizuje dostęp. Te wszystkie działania są przede wszystkim odpowiedzią na potrzeby użytkowników, którzy coraz częściej, oprócz tradycyjnie zorganizowanej biblioteki, oczekują dostępu do tych źródeł, które pozwolą im w szybki sposób dotrzeć do szeroko pojętej informacji naukowej. Współcześni użytkownicy coraz bardziej cenią wszelkiego rodzaju zasoby elektroniczne, do których mogą mieć dostęp z każdego miejsca, 24 godziny na dobę, przez 7 dni w tygodniu.

Obecnie Biblioteka Główna WAT posiada dostęp do 23 licencjonowanych zasobów elektronicznych oraz 22 e-booków wykupionych na własność.

Wykaz zasobów elektronicznych oferowanych przez Bibliotekę Główną WAT:

Podział według zakresu dostępu:

Bazy pełnotekstowe:

§ ACM Digital Library	ACS
§ AIP/ APS	EBSCO
§ Elsevier	Emerald
§ IBUK Libra	IEEE
§ IOP Science	Knovel
§ Nature	OSA Publishing
§ ProQuest	RSC
§ Science	SPIE Digital Library
§ Springer	Taylor&Francis

Bazy bibliograficzno-abstraktowe:

- § Reaxys,
- § Scopus,
- § Willey Online Library;

Baza bibliograficzno-bibliometryczna:

- § Web of Science;

Baza faktograficzna:

- § JournalCitationReports.

Podział według sposobu pozyskania:

Licencja krajowa:

§ EBSCO	Elsevier
§ Nature	Science
§ Scopus	Springer
§ Web Of Science	Wiley Online Library

Konsorcjum ICM:

§ ACS	AIP/APS
§ Emerald	IEEE
§ IOP Science	Knovel
§ ProQuest	Reaxys
§ Taylor & Francis	

Zakup od wydawcy:

- § ACM Digital Library
- § IBUK Libra
- § OSA Publishing
- § RSC
- § SPIE Digital Library

E-booki:

- § Handbook of Optical Systems–Volume 1–Fundamentals of Technical Optics
- § Handbook of Optical Systems – Volume 2 – Physical Image Formation
- § Handbook of Optical Systems – Volume 3 – Aberration Theory and Correction of Optical Systems
- § Handbook of Optical Systems – Volume 4 – Survey of Optical Instruments
- § Handbook of Optical Systems – Volume 5 – Optical Components and Systems
- § Advances in Nonlinear Optics
- § Big Data in Medical Science and Healthcare Management
- § Electrospinning
- § Free Space Optical Communication
- § Glass
- § Metals and Alloys
- § Metal Matrix Composites
- § Modern Applications
- § Modern Communications Technology
- § Natural Language Processing and Cognitive Science
- § Nonlinear Programming
- § Nonlinear Second Order Elliptic Equations Involving Measures

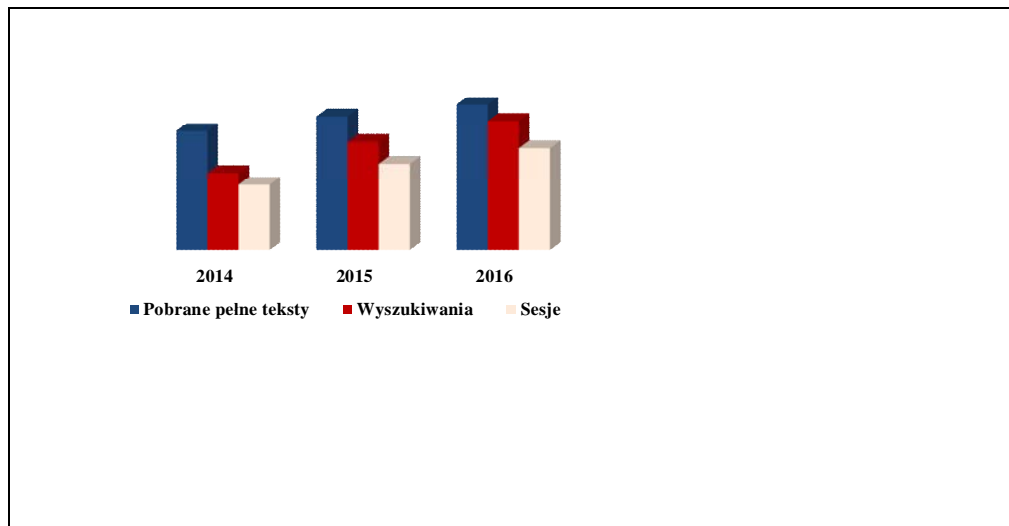
- § Nano Devices and Sensors
- § Nanodispersions
- § Nanomaterials in Joining
- § Organic and Hybrid Solar Cells
- § Scientific Computing

Udostępnianie zasobów elektronicznych

Elektroniczne bazy danych W Bibliotece Głównej WAT udostępniane są poprzez system HAN (Hidden Automatic Navigator). Dostęp dedykowany jest autoryzowanym użytkownikom Biblioteki, czyli pracownikom oraz studentom Wojskowej Akademii Technicznej posiadającym aktywne konto biblioteczne. Korzystanie z baz dozwolone jest wyłącznie w celach niekomercyjnych: naukowych, edukacyjnych i dydaktycznych. Wdrożony, w 2015 roku, system HAN, który zintegrowany jest także z multiwyszukiwarką Primo, umożliwia dostęp do elektronicznych źródeł, zarówno w sieci uczelnianej jak i poza nią, poprzez jedno logowanie do konta bibliotecznego. Autoryzacja wymagana jest głównie ze względów bezpieczeństwa – ewentualne naruszenie zasad licencji. Umożliwia także wygenerowanie bardziej dokładnych, wiarygodnych statystyk wykorzystania tych zasobów. Dzięki systemowi HAN można odpowiedzieć, między innymi, na pytanie: z których zasobów najczęściej korzystają użytkownicy, jakie to są grupy użytkowników oraz czy wykorzystanie zasobów przez poszczególne Wydziały WAT jest proporcjonalne do zgłoszonych przez nich propozycji zakupu tych baz. Wprowadzenie systemu HAN, w znacznym stopniu, uprościło także procedury zdalnego dostępu do elektronicznych zasobów. Autoryzowani użytkownicy w celu korzystania z e-źródeł nie muszą, jak dotychczas, zgłaszać się do Biblioteki i zakładać dodatkowego konta. Wiązało się to z zapamiętywaniem kolejnego loginu oraz hasła. Także pracownicy Biblioteki nie muszą tworzyć i gromadzić oddzielnych list osób uprawnionych do korzystania z tych zasobów.

Wykorzystanie zasobów elektronicznych

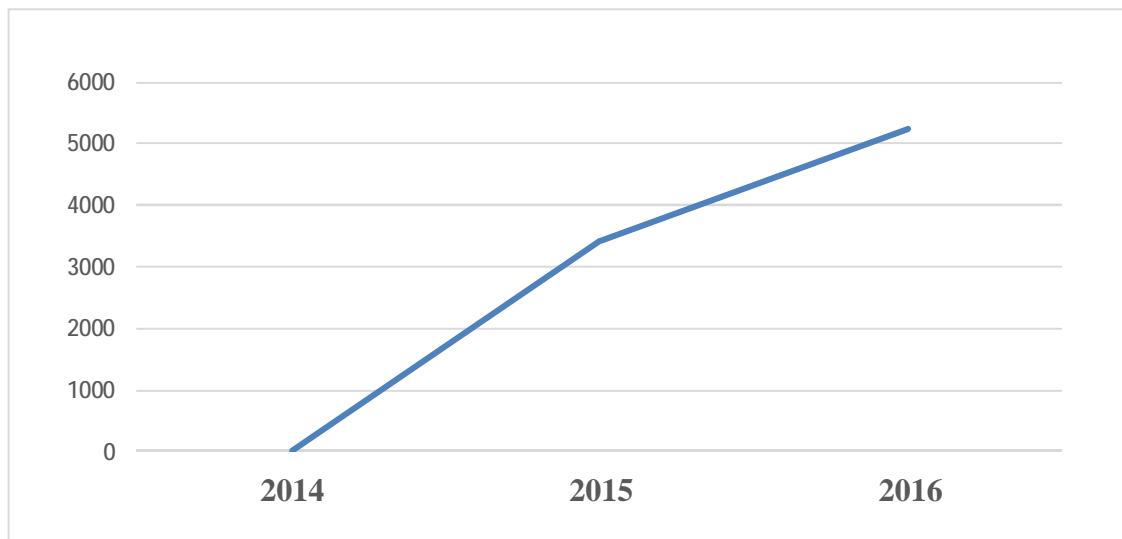
Analizując statystyki wykorzystania zasobów elektronicznych w Bibliotece Głównej WAT, na przestrzeni lat 2014-2016, ewidentnie można zaobserwować wzrost zainteresowania tymi źródłami, co przekłada się na celowość utrzymywania dostępu do tychże zasobów. Wzrasta zarówno liczba pobranych dokumentów, jak i samych sesji (Wykr. 1).

Wykr. 1. Wykorzystanie e-źródeł w latach 2014–2016

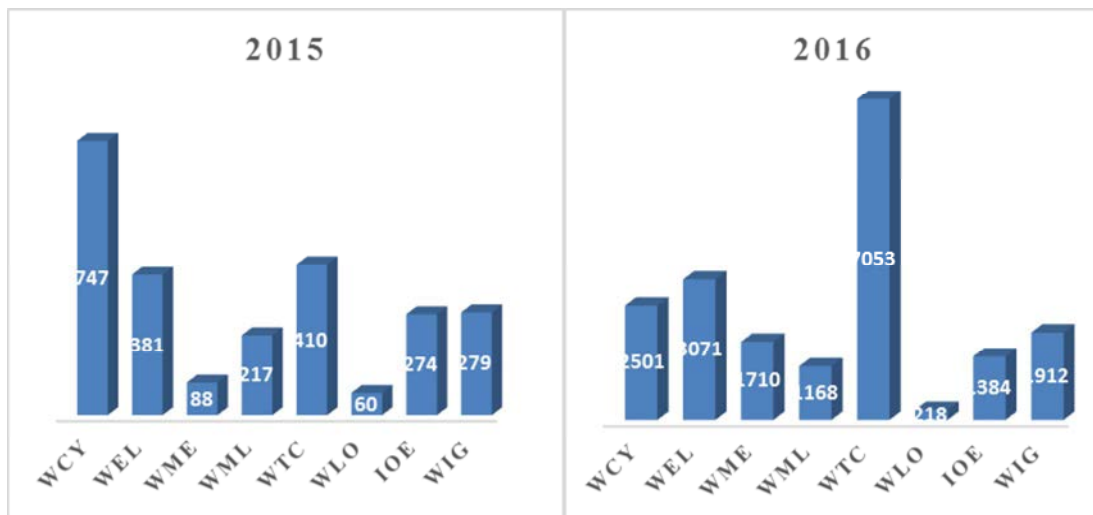
Źródło: opracowanie własne.

Wykorzystanie zasobów elektronicznych jest również generowane w oparciu o zintegrowany system kontroli dostępu HAN. Pozwala on na tworzenie szczegółowych statystyk, z możliwością pogrupowania wykorzystania poszczególnych e-źródeł, ebooków lub użytkowników do np.: unikalnych użytkowników (Wykr. 2), ich statusu w bibliotece (student wojskowy, student cywilny, doktorant, pracownik), poszczególnych Wydziałów WAT (Wykr. 4). Uzyskane w ten sposób dane pozwalają na określenie potrzeb w zakresie gromadzenia tychże zasobów i podjęcia decyzji co do ich dalszego zakupu.

Wykr. 2. Liczba unikalnych użytkowników w latach 2014–2016

Źródło: opracowanie własne.

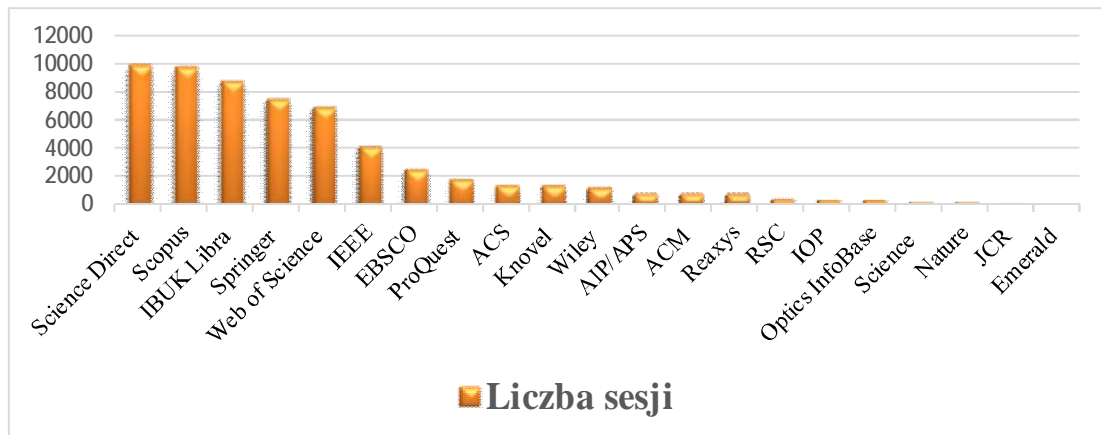
Wykr. 3 i 4. Wykorzystanie zasobów elektronicznych, z podziałem na Wydziały WAT, w latach 2015–2016

Źródło: opracowanie własne.

Jak można zaobserwować w obu przypadkach wyraźnie widoczna jest tendencja wzrostowa (Wykr. 3 i Wykr. 4). Z roku na rok coraz więcej użytkowników Biblioteki korzysta z zasobów elektronicznych. Możemy zatem śmiało stwierdzić, że e-zasoby są obecnie niezbędne w pracy badawczej oraz dydaktycznej użytkowników BG WAT. Potwierdza to też celowość ich zakupu. Analizując wykorzystanie zasobów (liczbę sesji) poprzez użytkowników poszczególnych Wydziałów WAT (Wykr. 4), również zauważalna jest tendencja wzrostowa. W 2016 roku użytkownicy, którzy najliczniej korzystali z zasobów elektronicznych, to pracownicy oraz studenci Wydziału Nowych Technologii i Chemii. Bazy, z których najczęściej korzystali to: Scopus (2424 sesji), Web of Science (1545 sesji) oraz American Chemical Society – ACS (571 sesji). Dwie pierwsze związane są z oceną dorobku naukowego, ale już na kolejnym miejscu znajduje się baza stricte chemiczna. Dzięki analizie wykorzystania baz można także określić zasadność zakupionych przez Bibliotekę zasobów dla poszczególnych wydziałów Akademii.

Jeżeli chodzi o ogólne wykorzystanie zasobów elektronicznych w Bibliotece Głównej WAT, to w tym okresie, największą liczbę odwołań odnotowano w bazie Science Direct, oraz w bazie Scopus. Jest to związane z szerokim zakresem tematycznym bazy Science Direct oraz dużą liczbą zawartych w niej artykułów i książek naukowych. Baza Scopus natomiast, zawiera informacje o opublikowanych pracach, które są wykorzystywane do oceny działalności naukowej poszczególnych pracowników, a co za tym idzie do parametryzacji jednostki naukowej. Warto dodać, że zorganizowane w 2016 roku szkolenie z obsługi bazy Scopus zgromadziło

największą liczbę pracowników naukowo-dydaktycznych WAT w porównaniu z innymi szkoleniami. Dowodzi to, że jest to najpopularniejsza i najczęściej wykorzystywana baza w codziennej pracy naukowców. Najmniej, w omawianym okresie, eksploatowana była baza Emerald, która zawiera publikacje wyłącznie z zakresu inżynierii mechanicznej i elektrotechniki. Wąski zakres tematyczny tej bazy jest proporcjonalny do liczby pracowników i studentów z niej korzystających.

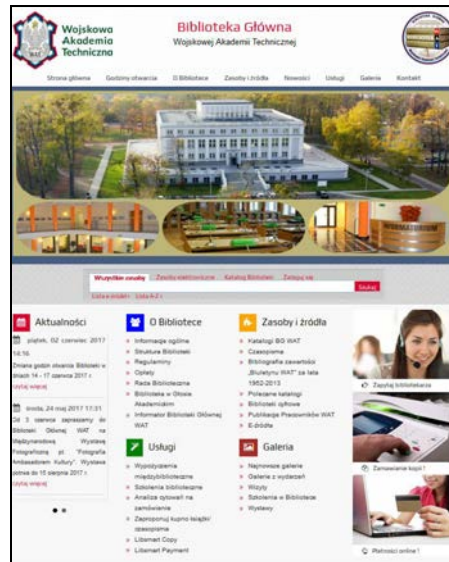
Wykr. 5. Wykorzystanie zasobów elektronicznych, w latach 2015–2016

Źródło: opracowanie własne.

Usługi elektroniczne

Jak już wspomniano wcześniej, w połowie lat 90. minionego wieku, Biblioteka Główna WAT zaoferowała swym użytkownikom jedną z pierwszych usług elektronicznych, a mianowicie katalog on-line. Z biegiem czasu, pojawiające się nowe technologie oraz wszechobecny Internet spowodowały, że coraz większą rolę, także w bibliotekach, zaczęły odgrywać usługi świadczone za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacyjnych. Zmianie uległ także sposób komunikowania się na płaszczyźnie bibliotekarz-czytelnik. Coraz częściej bezpośredni kontakt z użytkownikiem zaczął ustępować miejsca innym sposobom komunikacji.

W związku z powyższym, w 2014 roku, wychodząc naprzeciw, oczekiwaniom użytkowników, w Bibliotece Głównej WAT wdrożono trzy usługi elektroniczne firmy LIBCOM: *Zapytaj bibliotekarza*, *Zamawianie kopii* oraz *Płatności online*, które wyeksponowano na stronie głównej Biblioteki.

Fot. 1. Strona internetowa Biblioteki Głównej WAT

Źródło: <http://www.bg.wat.edu.pl/>

Było to podyktowane również analizą potrzeb użytkowników, którzy coraz częściej oczekują odpowiedzi na pytanie tu i teraz, dlatego bibliotekarze udzielają jej już nie tylko na miejscu, w konkretnej agencji biblioteki, ale coraz częściej zdalnie. Doskonałym rozwiązaniem takiego sposobu komunikacji stała się usługa *Zapytaj bibliotekarza*.

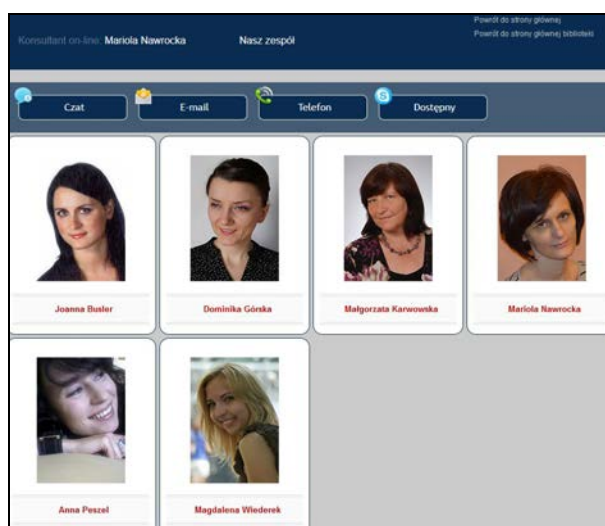

Fot. 2. Zapytaj bibliotekarza – strona główna

Źródło: <http://asklib.wat.edu.pl/>

Zapytaj bibliotekarza (Ask a librarian) – jest to usługa działająca w chmurze (tzw. cloud computing). Usługa jest świadczona poprzez specjalną platformę, na której użytkownik może wybrać narzędzie komunikacji: email, chat, telefon lub skype. Kontakt pomiędzy użytkownikiem a pracownikiem Biblioteki odbywa się w czasie rzeczywistym. Personalizacja konsultantów dostarcza informacji o

dyżurującym bibliotekarzu, a intuicyjny interfejs ułatwia poruszanie się po platformie. Okno *Zapytaj bibliotekarza* zostało osadzone na stronie głównej Biblioteki oraz na wybranych podstronach: godziny otwarcia, zasoby i źródła oraz usługi. Manewr ten miał zachęcić użytkowników do korzystania z usługi, bez konieczności powrotu na stronę główną Biblioteki. Platformę obsługują pracownicy Oddziału Informacji Naukowej, którzy nieustannie muszą podnosić swoje kompetencje, aby szybko, zwięźle ale też i rzetelnie odpowiadać na zadawane pytania. Tym bardziej, że przyjęto, iż czas reakcji (odpowiedzi) na zadane pytanie poprzez: czat, emaila, Skype'a nie powinien przekraczać trzech minut. Tak więc, od ponad dwóch lat pełniący dyżury pracownicy Oddziału Informacji Naukowej udzielają informacji związanej z obsługą konta bibliotecznego, korzystania z elektronicznych zasobów, pozyskiwaniem materiałów bibliecznych lub z organizacją pracy Biblioteki.

Fot. 3. Zapytaj bibliotekarza – zespół pracowników obsługujących usługę

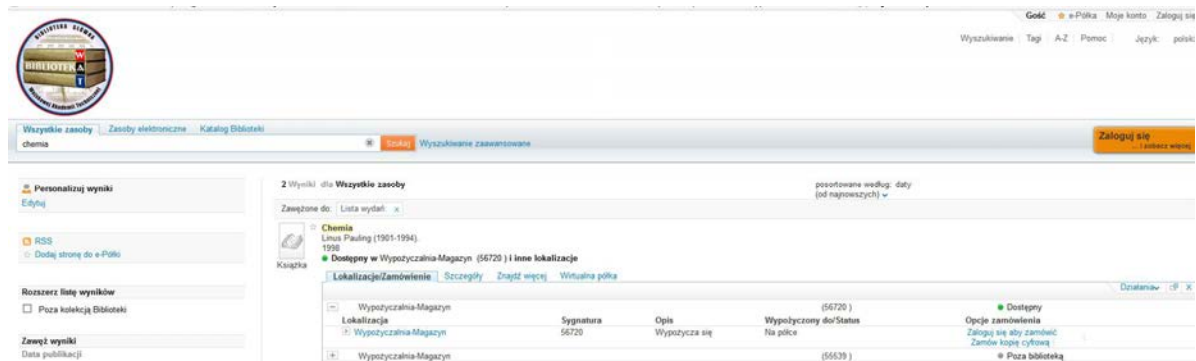
Źródło: <http://asklib.wat.edu.pl/nasz-zespol>

Usługa *Zapytaj bibliotekarza* poza tym, że jest doskonałym kanałem informacyjno-komunikacyjnym, umożliwia dodatkowo archiwizację, a co za tym idzie i analizę zapytań użytkowników. Gromadzone i na bieżąco weryfikowane w ten sposób dane umożliwiają prowadzenie bardziej skutecznej działalności promocyjno-informacyjnej.

Kolejną nowoczesną usługą wprowadzoną w Bibliotece Głównej WAT jest zdalne zamawianie kopii cyfrowej materiałów bibliecznych.

Zamawianie kopii (Libsmart Copy) – usługa, która w pełni zintegrowana z multiwyszukiwarką Primo pozwala użytkownikowi otrzymać zeskanowane pełne

teksty artykułów lub fragmentów książek ze zbiorów Biblioteki. W tym celu użytkownik musi wyszukać w multiwyszukiwarce Primo książkę lub czasopismo. Następnie kliknąć przycisk Zamów kopię cyfrową. Brak przycisku przy wyszukanej pozycji oznacza, że nie można zamówić kopii cyfrowej, gdyż z usługi wyłączone są rozprawy doktorskie, normy oraz sprawozdania z prac naukowo-badawczych.

Fot. 4. Multiwyszukiwarka Primo – opcja Zamów kopię cyfrową
 Źródło: http://primo48wat.hosted.exlibrisgroup.com/primo_library

Ze względu na przepisy prawa w zakresie ochrony własności intelektualnej, praw autorskich i pokrewnych oraz ochrony danych osobowych i prywatności jest to usługa płatna (30 groszy za stronę) i przeznaczona jedynie dla zarejestrowanych użytkowników. Rejestracja odbywa się przez założenie konta na stronie *Libsmart Copy*. Po zarejestrowaniu wystarczy zalogować się do usługi i wypełnić elektroniczny formularz zamówienia. Ważne jest, aby wypełnić wszystkie pola obowiązkowe. Użytkownik, po otrzymaniu do zatwierdzenia wyceny sporządzonej kopii ma możliwość zatwierdzenia lub, ewentualnie, rezygnacji z usługi.

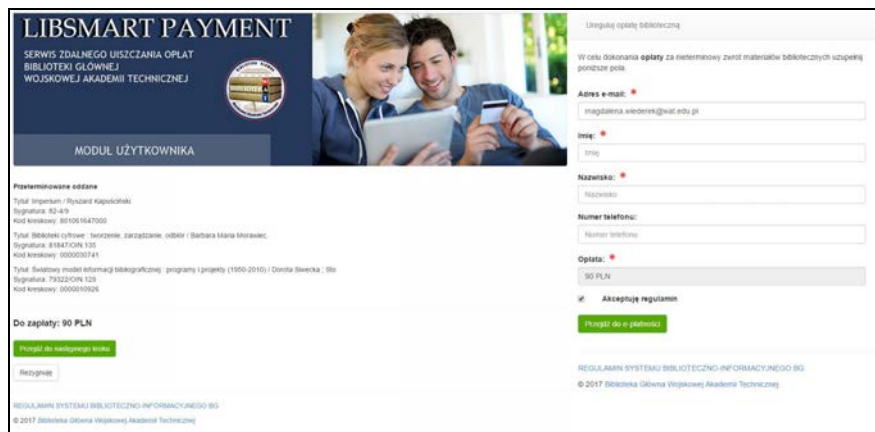

Fot. 5. Libsmart Copy – strona główna
 Źródło: <http://kopie.bg.wat.edu.pl>

Trzecią e-usługą wprowadzoną w Bibliotece jest zdalne regulowanie płatności bibliotecznych poprzez bankowość elektroniczną, czyli usługa *Libsmart Payment*.

Płatności online (Libsmart Payment) – to aplikacja, która jest zintegrowana z systemem komputerowym Aleph, dzięki czemu użytkownik na bieżąco może sprawdzać stan obciążenia za nieterminowy zwrot materiałów bibliotecznych, ich zagubienie lub zniszczenie. Aby uregulować opłatę użytkownik powinien wykonać następujące kroki:

- sprawdzić opłaty i wprowadzić swoje dane osobowe,
- wybrać formę e-płatności,
- wykonać przelew elektroniczny.

Fot. 6. Libsmart Payment – moduł użytkownika

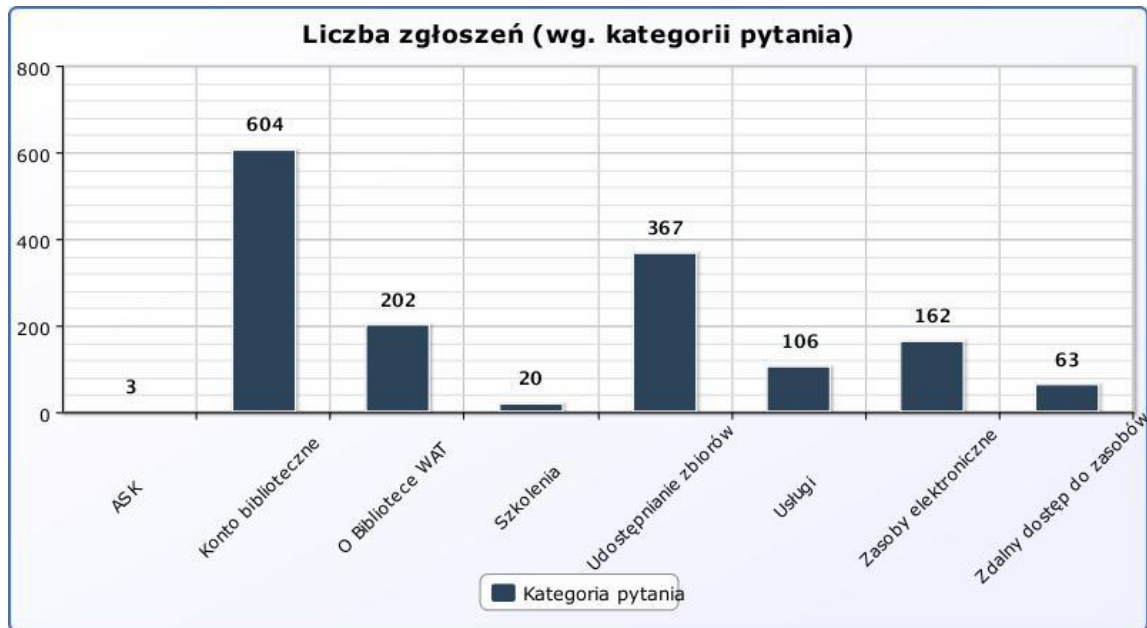
Źródło: <http://wplaty.bg.wat.edu.pl>

System po realizacji transakcji automatycznie dokonuje zmian na koncie czytelnika. To rewolucyjne narzędzie w znacznym stopniu ułatwiło użytkownikom rozliczanie się z Biblioteką. Do tej pory wszystkie należności użytkownicy musieli realizować w kasie WAT (gotówką) lub poprzez PKO Collect. Wiązało się to z różnymi niedogodnościami i problemami technicznymi. Usługa Płatności online jest w pełni zdalna i dostępna również w wersji mobilnej.

Wykorzystanie usług elektronicznych

Wszystkie wprowadzone w Bibliotece Głównej WAT usługi mają możliwość generowania statystyk ich wykorzystania. W aplikacji *Zapytaj bibliotekarza*, w panelu administratora, można śledzić zestawienia statystyczne podzielone na kategorie: typ zgłoszenia (chat, email, skype, telefon), status, kategoria pytania, konsultant. W okresie od listopada 2014 roku do czerwca 2017 roku pojawiło się

1910 zgłoszeń. Najwięcej z nich, bo aż 604 zgłoszenia dotyczyły uzyskania informacji na temat konta bibliotecznego, a najmniej, 20 zapytań, dotyczyło szkoleń biblioteczných. Najwięcej, bo aż 1365 zgłoszeń pojawiło się tradycyjną drogą – poprzez telefon. Poprzez czat zgłoszono 331 zapytań, natomiast poprzez email 213 zgłoszeń. Najmniej wykorzystywaną drogą kontaktu jest Skype. Być może przyczyną takiej sytuacji jest potrzeba zainstalowania dodatkowego oprogramowania na urządzeniach mobilnych.

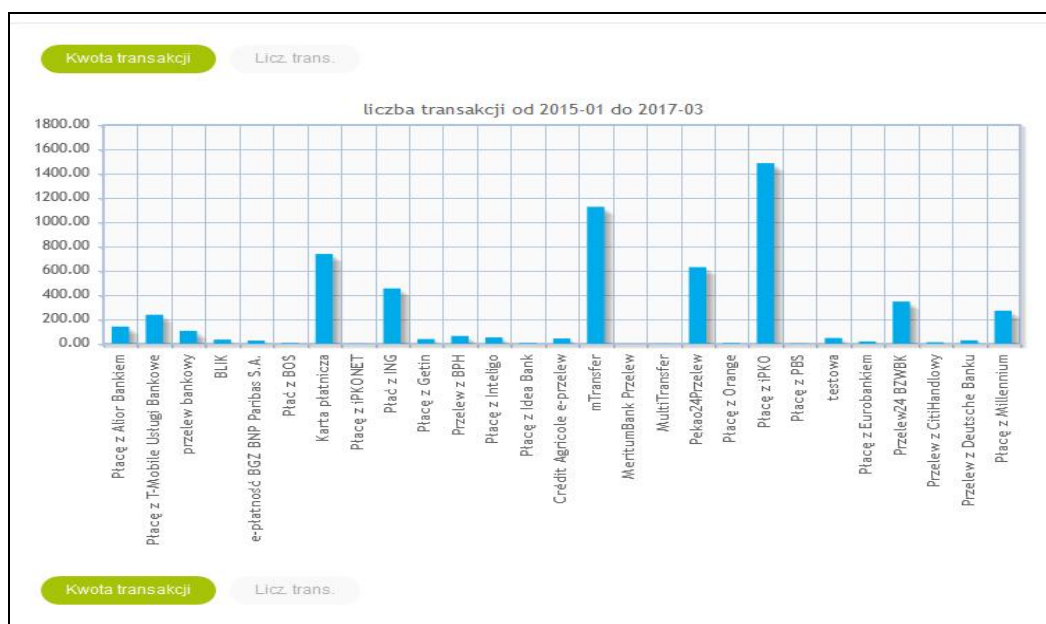
Wykr. 6. Liczba zgłoszeń według kategorii pytania

Źródło: opracowanie własne.

Analiza pozyskanych w ten sposób danych pozwala na określenie z jakich narzędzi komunikacyjnych użytkownicy korzystają najczęściej, jakie informacje są przez nich poszukiwane. Jest to wskazówka dla pracowników Oddziału Informacji Naukowej, którzy prowadzą cykliczne szkolenia biblioteczne, jakie elementy szkolenia wymagają szerszego omówienia oraz w jaki sposób przygotowywać dla użytkowników materiały informacyjne, ulotki, informatory.

Najczęściej wykorzystywaną przez użytkowników Biblioteki Głównej WAT usługą są *Płatności online*. Podyktowane to może być tym, że użytkownicy mogą uiścić należności za przetrzymane książki online, praktycznie z dowolnego miejsca, w czasie rzeczywistym. Statystyki wygenerowane przez moduł administratora, dostępne na platformie PayU, pokazują, że od momentu wprowadzenia usługi dokonano prawie 6 tysięcy transakcji (Wykr. 7). Jest to liczba imponująca, pokazująca, że użytkownicy świetnie poruszają się w świecie wszelkich nowinek

technicznych. Dodatkowo, system, pozwala określić z jakich banków najczęściej korzystają użytkownicy w celu dokonania transakcji finansowych.

Wykr. 7. Liczba transakcji finansowych

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowanie

Odbiorcami usług i zasobów elektronicznych biblioteki są głównie studenci i pracownicy otwarci na technologie, komunikację wirtualną, mobilność, posiadający i korzystający na co dzień z bankowości elektronicznej, smartfonów i tabletów. To od biblioteki zależy, czy będzie w nich upatrywać potencjalnego zagrożenia czy też będzie próbowała sprostać wymaganiom użytkowników i rozbudowywać swoją ofertę zbiorów i innowacyjnych aplikacji. Pracownicy Biblioteki Głównej WAT są od początku funkcjonowania skierowani na użytkownika i jego potrzeby naukowo – dydaktyczne oraz informacyjne, co wiąże się z nieustannym podnoszeniem jakości świadczonych usług, wdrażaniem nowoczesnych rozwiązań informatycznych oraz poszerzaniem oferty zasobów elektronicznych. Wszystkie te działania funkcjonują i rozwijają się w oparciu o kompetencje pracowników Biblioteki Głównej WAT.

Bibliografia

ACRL Research Planning and Review Committee, 2012 top ten trends in academic libraries, A review of the trends and issues affecting academic libraries in higher education, College & Research Libraries News 2012, vol. 73, no. 6.

Chwalczyk Franciszek, Matuszewski Szymon, *Biblioteka Główna Wojskowej Akademii Technicznej w systemie informacji naukowej i technicznej*, W: *Informacja naukowa i techniczna w resortach obrony Czech, Niemiec i Polski*, red. Krzysztof Graczyk, Dariusz Kuziela, Katarzyna Materska, Warszawa : Wydawnictwo Instytutu Technicznego Wojsk Lotniczych, 2006, s. 59–65. ISBN 83-905045-0-2.

Chwalczyk Franciszek, *Stan komputeryzacji w Bibliotece Głównej Wojskowej Akademii Technicznej*. [Materiał archiwalny dostępny w Bibliotece Głównej WAT].

Historia i tradycje [online], [dostęp 07.02.2017]. Dostępny w: http://www.wat.edu.pl/?page_id=552.

Kazimierski Zygmunt, *Wojskowa Akademia Techniczna w latach 1951-2001*, Warszawa : Wojskowa Akademia Techniczna, 2010. ISBN 978-83-61486-92-3.

Kojkoł Jerzy, *Drogi i bezdroża szkolnictwa wojskowego w Polsce*, W: *Kultura – Społeczeństwo – Edukacja*, Poznań 2013, nr 1 (3), s. 9–20. ISSN 2300-0422.

Nawrocka Mariola, Karwowska Małgorzata, *Nowe rozwiązania technologiczne odpowiedzi na potrzeby użytkowników Biblioteki Głównej Wojskowej Akademii Technicznej*, W: *Zarządzanie zasobami niematerialnymi bibliotek w społeczeństwie wiedzy*, pod red. Mai Wojciechowskiej, Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2016. Propozycje i Materiały, nr 92, s. 393–407. ISBN 978-83-64203-64-0

Nawrocka Mariola, Magdalena Wiederek, Karwowska Małgorzata, *Działalność wojskowej biblioteki naukowej na przykładzie Biblioteki Głównej WAT*, W: *Strefa kultury, strefa nauki: współczesny obraz biblioteki*, pod red. Mai Wojciechowskiej, Bydgoszcz : Oficyna Wydawnicza Edward Mitek, 2013, s. 231–258. ISBN 978-83-64335-05-1.

Nawrocka Mariola, Karwowska Małgorzata, *Biblioteka Główna Wojskowej Akademii Technicznej 1951-2016*, Warszawa : Redakcja Wydawnictw WAT, 2017.

Wojskowa Akademia Techniczna: 1951-1991, oprac. Hipolit Grzegorzczak, Warszawa : Wojskowa Akademia Techniczna, 1991.

Mariola Nawrocka
Magdalena Wiederek-McRobb

Zasoby i usługi elektroniczne w Bibliotece Głównej Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie

Streszczenie. W referacie omówiono zasoby oraz usługi elektroniczne dostępne w Bibliotece Głównej WAT. Zaprezentowano sposób ich udostępniania oraz statystykę wykorzystania w latach 2014 – 2016, kiedy to w Bibliotece zostały

wprowadzone liczne modernizacje i nowe technologie. Zwrócono szczególną uwagę na wdrożony w 2015 roku system HAN (Hidden Automatic Navigation), który umożliwia korzystanie z zasobów elektronicznych, zarówno w sieci uczelnianej, jak i poza nią, poprzez jedno logowanie do konta bibliotecznego. Dzięki temu użytkownicy Biblioteki mogą korzystać z elektronicznych baz danych z dowolnego komputera w dowolnym miejscu na świecie. Dodatkowo system ten umożliwia generowanie statystyk z podziałem na Wydziały oraz status użytkownika. Jest to o tyle istotne, że pozwala na weryfikację celowości zamówień poszczególnych baz przez Wydziały Akademii z ich realnym wykorzystaniem. Zaprezentowano również trzy usługi elektroniczne, które zostały wdrożone w Bibliotece Głównej WAT na przełomie 2014 i 2015 roku. Statystyka ich wykorzystania ma być próbą odpowiedzi, między innymi na pytanie, czy usługi spełniły swoje założenie i czy cieszą się zainteresowaniem wśród użytkowników.

Słowa kluczowe: Biblioteka Główna Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie, zasoby elektroniczne, usługi elektroniczne, Zapytaj bibliotekarza, Zamawianie kopii, Płatności online.

Mariola Nawrocka
Magdalena Wiederek-McRobb

Online resources and services in the Military University of Technology Library

Abstract. The article presents online resources and services that are in use in the Military University of Technology Library. It demonstrates how they were accessed and the usage statistics from 2014 to 2016. A significant portion of this article is focused on the implementation at the beginning of 2015 of the HAN (Hidden Automatic Navigation) system – a gateway to library electronic resources from any PC, laptop or mobile anywhere in the world, using a single library password. Moreover, the system provides advanced usage reports about University students and staff using electronic resources (status, faculty) and about which resources are used the most. The article also presents three online services introduced to library users at the end of 2014. The statistics of its use are intended to be an answer, among other things, whether the service fulfils its purpose and whether it is in fact required by users.

Keywords: Military University of Technology Library Warsaw, Ask a librarian, electronic resources, electronic services, Libsmart copy, Libsmart payment.

Маріоля Навроцька
Магдалена Ведерек-Мак-Робб

Електронні послуги і ресурси у бібліотеці Варшавської військової технічної академії

Анотація. У доповіді розглянуто електронні послуги і ресурси, які надає бібліотека Варшавської Військової технічної академії своїм користувачам. Представлено способи доступу і статистику використання електронних ресурсів протягом 2014-2016 рр. у час впровадження нових технологій, модернізації процесів доступу та інших значних змін. Увагу зосереджено на впроваджену у 2015 р. систему HAN (Hidden Automatic Navigation / Прихована автоматична навігація), яка дає змогу використання електронних ресурсів, як у локальній мережі, так і віддалено за умови логування через персональну бібліотечну сторінку. Це впровадження дало нашим користувачам можливість доступу до електронних баз даних з будь якого комп'ютера у будь якій точці світу. Додатковою перевагою системи є можливість генерувати статистичні дані в залежності від факультету і статусу користувача. Ця опція дозволяє проаналізувати реальне використання окремих баз даних кожним підрозділом. Продемонстровано три електронні послуги, які впроваджено у бібліотеці на зламі 2014–2015 рр. Статистика їх використання є спробою показати, чи задовольняють ці послуги потреби та інтереси користувачів.

Ключові слова: Бібліотека Варшавської Військової технічної академії, електронні ресурси, електронні послуги: «запитай бібліотекаря», «замовлення копій», «оплата онлайн».